

התפתחות אישית ומעורבות חברתית – תוצרי תשע"ה

(מתוך העלון המקוון ד"שבועי של האגף לחינוך על יסודי, המינהל הפדגוגי)

חג השבועות הקרב מזמן לנו הזדמנות להציג מנפלאות תוצרי השנה ביישום התכנית "התפתחות אישית ומעורבות חברתית".

נוהגים לומר שמגילת רות מייצגת ביהדות ערכים של **סובלנות, קבלת האחר וחסד**.

על השאלה מדוע נכתבה המגילה ענו חז"ל **"ללמדך שכר של גומלי חסדים"** בימים אלו שהמילה גזענות מוזכרת בכל דקה, שהחברה הישראלית מרובת התרבויות מתמודדת עם שאלות של זהות, אחדות ודרך. אין טוב מלהתבונן ביוזמות נפלאות של בני נוער ומורים שמיישמים הלכה למעשה את הרעיון הטובע בתכנית. העיסוק בצורכי הפרט לצד החשיפה לצורכי החברה מאפשרת את התפתחותו הרגשית מוסרית של הפרט בצד השפעה על החברה, כדברי מהטמה גנדי **" רפורמה חברתית תתאפשר רק לנוכח שינוי אישי, כן ואמיתי של יחידים רבים. התיקון של היחיד הוא התיקון של החברה"**.

הכוונה בתכנית לשלב בין למידה חברתית של ערך החסד לצד ערך הצדק תוך שותפות בין מגזרים ותשתיות ברמה הרשותית והארצית.

יעודה לטפח בוגר עצמאי בעל אחריות חברתית. בגיל בו מתעצבת זהותם האישית מכניסים התלמידים לסדר יומם "זמן אחר" זמן שמצטרף לכוונה טובה בו הם נפגשים עם חיוך של ילד בעל צרכים מיוחדים, מנהיגים קבוצת ילדים במועדון הנוער בישוב או קוראים ספר עם קשיש ארעי, משתף את משפחתו וחבריו לכיתה בחוויות הללו.

תחושת הערך ומשמעות ודאי ילוו את התלמידים בשירות המשמעותי בו יבחרו ויצקו תוכן ועומק במושג "להיות אזרח".

זכינו להשיק תוכנית זאת בשנת השמיטה בה נתנו לאדמת הארץ ולעצמנו זמן התבוננות על "הלמידה המשמעותית". היוזמות של התלמידים בבתי הספר הם "הביכורים" ושלנו מלאים חיות ועוצמה. הסיפורים המובאים כאן הם תמצית מתוך מאגר גדול מאוד של אלומת אור שבסופו אנו מקווים יפתחו אדם המסוגל לתרום לעולם של סולידריות אנושית וצדק לכינונה של חברת מופת.

נאחל לעצמנו שנמשיך לראות את העשייה בשדה ללמוד זה מזה כמו שנאמר בשיר השירים "לרעות בגנים וללקט שושנים"

חנה ארז

וצוות מינהל ח"ן

מעורבות חברתית התפתחות אישית בחג פורים

תלמידות כיתה י' **מבית הספר "יעדים" בחיפה**, במגמה לעיצוב שיער וטיפוח החן יצאו בשבוע של פורים לביה"ס היסודי "ביאליק" הסמוך, כמושות בערכות האיפור שלהן ובליוי המורה לאיפור מרינה. הקימו דוכן איפור ארוך ואיפרו מאות מתלמידי ביה"ס הנרגשים שזכו להפסקה פעילה יוצאת דופן. תלמידות מגמת הקונדיטוריה ארחו את קבוצת המנהיגות של ביה"ס ביאליק לאפיית אזני המן משותפת. התלמידות הבוגרות, חוו את האופן שבו ניתן להפוך ידע הנרכש בביה"ס למעורבות חברתית בקהילה, ולהעלות תחושת ערך ושייכות לקהילה.

תיעוד סיפורי נופלים – אשל הנשיא - מחוז התיישבותי

בחמש שנים האחרונות קבוצה של 15 מתנדבים (בגרות חברתית/מעורבות חברתית/מנהיגות חברתית) נפגשת עם המשפחות השכולות של **כפר הנוער אשל הנשיא**. התלמידים מתחלקים לזוגות ובחרים נופלות. התלמידים קוראים מידע על הנופל, יוצרים קשר עם המשפחות ובהמשך מבקרים בביתם. במהלך הביקור המשפחה מספרת על הנופל ועל האובדן. התלמידים המתנדבים ביחד עם המשפחות מתכננים את דרך ההנצחה לשנה זו (מצגת/סרטון/עיתון קיר/תמונות). בהמשך קבוצת התלמידים בונה חדר הנצחה. במהלך השבוע שלפני יום הזיכרון מגיעות הכיתות לחדר ההנצחה ושם שומעות את סיפורו של הנופל מפי הזוג שביקר בבית הנופל. בכניסה לחדר הזיכרון מוצב לוח קיר מעוצב המביא את סיפורם של כל נופלי אשל הנשיא (30 נופלים ונופלות). חלק מתלמידי הקבוצה משתתפים גם בטקס יום הזיכרון הכפרי שמוקדש כולו לנופלי אשל הנשיא.

יצירת ציורי קיר בנושא חזון בית ספרי - תיכון בית ירח, שכבת י

בבית הספר "בית ירח" אשר בעמק הירדן קיימת מסורת רבת שנים בשכבת י', של תחרות ציורי קיר. השנה החליטו התלמידים בנושא הציורים יהיה חזון בית הספר. תלמידי שכבת י', בחרו להתמקד בתחום המעורבות החברתית המחובר בזיקה חזקה לחזון הבית ספרי. הכיתות עברו תהליך גיבוש כיתתי, תכנון, כתיבת רציונאל וביצוע. ציורי הקיר הענקיים מעידים הלכה למעשה על המעורבות החברתית החזקה בין בית הספר והקהילה. "כל מתנדב נותן את הלב..." "רצים למען הקהילה", "בנתיבי אדם ודעת". הציורים נשארים על הקיר עד סוף שנת הלימודים.

תוצרת חקלאית מפרי עמלנו למען הקהילה

ביה"ס נעמת מראשון לציון נשתלה גינה אורגנית עי תלמידי שכבת י' במסגרת שעות מעורבות חברתית. את הקבוצה מלווה **כרמלה גולדשטיין**, רכזת החינוך החברתי של ביה"ס. כרמלה בחרה במסגרת "השעות הפרטניות" ללוות את הקבוצה בהנחייתו של **עמית מלמד**, רכז התכנית למעורבות חברתית והתפתחות אישית. תלמידי שכבה י' עובדים בגינה בשילוב עם גן ביה"ס ועוסקים בכל עבודות הגינה. את התוצרת החקלאית שגדלה בגינתם מחלקים התלמידים בהתנדבות ללא תשלום לתושבי הקהילה הסובבת את ביה"ס, אחת לשבוע בשעת ההתנדבות הקבועה. התלמידים נקשרים לאדמה וחווים תהליך של גדילה דרך גידול הירקות. בנוסף הנתינה ללא רווח מעצימה את יכולת הנתינה לאחר, הודות לרוח הערכית שמובילה **מנהלת ביה"ס אראלה גליקמן שאול**.

תלמידי שכבת י' יצאו לחלק מהתוצרת החקלאית, של הגינה האורגנית שהם מגדלים מטפחים בבית הספר.

על איורים שרבוטים ומה שבניהם

קבוצת נוער **מהעיר ראשון לציון** במסגרת "תנועת תרבות" יזמה הקמת תערוכת ציורים, איורים ושרבוטים של תלמידים שצוירו במהלך השיעורים. הקבוצה יזמה וביצעה את הפרויקט החל משלב איסוף האיורים, בחירה ומיפוי של האיורים המשמעותיים ועד בחירת מסגרות לאיורים והעמדתם לתערוכה.

אל התערוכה הזמן קהל רב וחברי הקבוצה הסתובבו בין המוזמנים והעניקו הסברים על דרך העבודה שלהם. ובעקר על הנסיבות שבהן נולדה היצירה והמשמעות של השירבוט למשרבט בשיעור. כעת חושבת הקבוצה כיצד להפוך את התערוכה לתערוכה נודדת.

"עם ה - FACE לעמך" בי"ס שחקים נהריה, מחוז צפון

פרויקט חדש ואיכותי, "עם ה-FACE לעמך", יצא לדרך בשנת תשע"ה בבית הספר הרב תחומי למצוינות ולמנהיגות חברתית "שחקים" אשר בנהריה. בית הספר חרט על דגלו את התרומה לקהילה והשייכות אליה.

במהלך השנה בהובלת רכזת המעורבות הבית ספרית, **נרית סופר**, נפגשו קבוצת תלמידי כיתות י' ו"א עם ניצולי שואה מארגון "עמך" - מרכז ישראלי לתמיכה נפשית וחברתית בניצולי שואה ובבני משפחותיהם, כולל בני הדור השני והשלישי. הקבוצה מסייעת להם להתוודע אל תחום הסלולר, המחשבים והאינטרנט תוך יצירת קשר בין דורי, היכרות אישית ותיעוד סיפורים אישיים בפייסבוק. במפגש הפתיחה נערכו פעילויות היכרות ושיחות אישיות. אביב אדר, תלמידת י"א הלוקחת חלק בפרויקט, אמרה: "היה מפגש מעצים ונוצר קשר מאוד משמעותי בינינו. אנחנו בגיל שבו אנו מעוצבים, וזה נכון לשמוע סיפורים על השואה. זה פרויקט שכדאי להמשיך ולהשקיע בו כל שנה".

בבית הספר "רימונים" לחנ"מ שבעפולה ניהול : דורית חן , פיקוח : צילה אדלשטיין

מילים נשגבות כמו : ערכים, אידאליים, אכפתיות ומעורבות אישית הם כלי עבודה ומשימות שמבוצעות הלכה למעשה והן חלק מהשגרה החינוכית המוסדית. דובר המחוז, **דויד גורלי** מציין כי בשנת הלימודים תשע"ה, במסגרת "מעורבות חברתית התנסות אישית" יוצאת שכבת י' להתנדבות ומלאכת שיקום ב'שביל סובב כנרת', הפעילות כוללת לקיחת אחריות על קטע מהשביל, פריצה פיזית של המקטע בתוך צמחיה סבוכה, טיפוח הקטע והקמת פינת ישיבה. מרגש לראות את התלמידים מגיעים מלאי מרץ ואנרגיות לפעילות, כאשר במהלך היום נוצרים שיתופי פעולה, עבודת צוות וקשרים נפלאים ביניהם. התלמידים מפגינים בגרות, אכפתיות, רצון לשנות ולשפר ואף רוח של מנהיגות, ולכל אורך הדרך הם מקבלים ליווי ע"י מיה וקסמן הרכזת. בסיומו של כל יום עבודה, יושב כל תלמיד כמה דקות עם עצמו וכותב "יומן מסע"- כמה מילים על התהליך שעבר- מה היה לו קשה, ממה חש סיפוק, כיצד תרמה לו העבודה וכו', כאשר העברת החוויה אל הכתב מוסיפה ממד של עומק להתנסות. ולקורא (המחנך) חוויה של חיבור והבנה עמוקה יותר של התלמיד. בהמשך יצרו התלמידים פרויקט קבוצתי יצירתי בצוות, שלט מעוצב לקטע השביל שלהם ובו הוראות והדרכה למטיילים שיגיעו כדי ליהנות מהטיול בשביל. התלמידים יצרו גם פסיפסים אותם מיקמו בשביל שסללו, להנאת המטיילים ולהדרכתם. מנהלת המחוז, **ד"ר אורנה שמחון**: "אין ספק שמתוך התרומה לקהילה ולאורך יוצאים כולנו נשכרים. אני מברכת את בית הספר על המפעל החשוב ומשבחת על העשייה הנהדרת והמולאה הזו שהיא בהחלט ברוכה, ערכית, חברתית, חוויתית, מפרה ומאתגרת".

מסיבת פורים חגיגת לילדי אקי"ם

מזה שנים בית הספר **ביה"ס "למדעים ואמנויות"** מנהריה, חרט על דגלו לקדם את ערך הנתינה במסגרת החינוך החברתי ערכי בכל תחום אפשרי. בחג פורים האחרון ארחו תלמידי שכבת י"ב הלוקחים חלק בתוכנית לבגרות חברתית את ילדי מועדוני אקי"ם מנהריה והקריות, וערכו לכבודם מסיבת פורים. המסיבה נפתחה בשירי החג, תהלוכת תחפושות, בהמשך חולקו הילדים לתחנות משחק אותן בנו והפעילו תלמידי השכבה. בסיום המסיבה הוענק שי מטעם בית הספר לכל אורח והתלמידים המתנדבים קיבלו ממרכזות אקי"ם תעודת הוקרה. **רכזת המעורבות חברתית של ביה"ס אורית סלומון** שיזמה וארגנה מסיבה זו יחד עם **תמר ברוך רכזת מועדון אקי"ם בנהריה**, ציינה כי שיתוף הפעולה עם ארגון אקי"ם העניק לנו חוויה משמעותית מרגשת ומשמחת. התלמידים שמתנדבים בקהילה זו השנה השלישית גילו אחריות, רגישות, קבלת האחר ונתינה ללא גבולות וזה גם המתכון המנצח לחינוך לערכים בבית ספרנו.

על קשר רב דורי מעורבות חברתית ומחשבים....

תוכנית "הקשר הרב דורי", לימודי מחשבים לגיל השלישי, מתקיימת **בתיכון ואקדמיה-ג'ינוגלי- בירושלים**, במסגרת התכנית למעורבות חברתית התלמידות בכיתה י' נפגשות עם המבוגרים בני הגיל השלישי משכונת הגבעה הצרפתית, ומלמדות אותן את מיומנויות המחשב והגלישה באינטרנט. בין המבוגרים והתלמידות נוצר קשר מיוחד. בעוד התלמידות מלמדות את המבוגרים את מיומנויות המחשב, הן זוכות ללמוד ולהיחשף אל עולמם של המבוגרים ונתרמות מהידע ומיחסם החם. נראה ששיתוף הפעולה שנוצר מחבר בין עולם המבוגרים והתלמידות הצעירות.

מנהיגים יוצרים מנהיגים"

הכשרת מנהיגות צעירה **במחוז ירושלים ע"ש הילה בצלאלי** במחוז ירושלים הוקמה השנה תכנית מחוזית בהנחייתה של **מיכל יצחקי**, המשלבת מנהיגי נוער מכל רחבי מחוז ירושלים, מכל המגזרים, ומעניקה למשתתפים בה כלים ומיומנויות ליזמות חברתית מיטבית, למען בניית חברת מופת. בכל מפגש משולבים דיונים ערכיים על מנהיגות בחברה הישראלית, ברור זהות האישית כבני נוער מובילים בחברה ועוד לצד סדנאות וכלים מעשיים ליזמות חברתית, בניית חזון ותכנית פעולה, התמודדות עם קשיים וכד'. במהלך המפגשים ובין מפגש למפגש, כל חניך מלווה באופן אישי ע"י מנטור: בן נוער, בוגר תהליך ההכשרה בעצמו, אשר מלווה ומדריך אותו בדרך, מסייע לו לפתור בעיות ולהתמודד עם קשיים ואתגרים ומנחה אותו בבניית המיזם החברתי שלו. כל בני הנוער המשתתפים בתכנית יוצרים מיזמים חברתיים, למשל: החבר'ה הטובים, המיזם המנוהל על ידי בני נוער בכיתות י"ב' המוכשרים בתחומים שונים. בני נוער אלה ידריכו בני נוער בכיתות ט'-יב' המחפשים מקום לבטא עצמם. ההדרכה תינתן באמצעות מגוון סדנאות שיפתחו את החבר'ה המשתתפים אחד לשני, יעצימו את הביטחון שלהם וכן יסייעו להם חברתית בכך שיהוו מסגרת חברתית בה יוכלו להכיר חברים נוספים בני גילם בעלי תחומי עניין דומים. הסדנאות יהיו בנושאי אומנות, צילום, תאטרון, כתיבה ומוזיקה. כמו כן, בנוסף לסדנאות יהיו גם פעילויות גיבוש והעצמה. הפרוייקט יתקיים פעם בשבוע במשך שעתיים, יתחיל לאחר פסח 2015 עד סוף שנת הלימודים התשע"ה, ויתקיים במתכונת מלאה במשך כל השנה החל מתחילת שנת הלימודים הבאה, התשע"ו.

השוק הנוודד - בעזרת "השוק הנוודד" שואפים חברי המיזם לתת מענה ואפשרות לאותם

בני הנוער ליצור ולמכור את יצירותיהם לקהל הרחב. את היצירות הם יוכלו ליצור ולמכור ללא קשר למצבם הסוציו-אקונומי, מאחר שהמיזם יספק לבני הנוער המעוניינים את החומרים ע"י שיתופי פעולה עם חנויות יצירה למיניהן, ואת יצירותיהם ימכרו ביום הפנינג ענק שיתקיים בכל עיר לחוד בצורה נודדת. לצד דוכני התצוגה והמכירה של היצירות השונות, יהיו בהפנינג הופעות של אמנים מוכרים לצד הרכבי נוער מקומיים. השאיפה של חברי הקבוצה היא שההפנינג של השוק הנוודד לנוער יהפוך למסורת בערים רבות ברחבי ישראל.

חיוך לעד - הורים רבים ממעמד סוציו-אקונומי נמוך אינם יודעים כיצד להפיק לבנם או ביתם מסיבת

בר או בת מצווה מהנה ומרגשת, מבלי להיגרר להוצאות כספיות מרובות. במיזם "חיוך לעד" מגייסות חברות המיזם בני נוער בעלי כישורים בתחומי נגינה, שירה, עיצוב, צילום ועוד, על מנת להפיק יחד מסיבות בת ובר מצווה עבור אותם בני נוער במחיר מוזל, ומבלי לפגום בחוויית חתן או כלת בר או בת המצווה.

מטרת הקבוצה להצליח לעזור בארגון והפקה של לפחות 2-3 אירועים בחודש, על ידי גיוס של 10-15 בני נוער ממקומות שונים ברחבי מחוז ירושלים. בנוסף, שואפות היזמיות הצעירות לקיים פעם בחצי שנה יום גיבוש והעשרה לכל המתנדבים. ויש להן גם יעדים וחלומות ארוכי טווח: " בעוד שנה אנו שואפות שיהיו לנו ארבע מוקדים במחוז ירושלים, כאשר בכל אחד יש עד 15 בני נוער מתנדבים להפקת המסיבות על מנת להצליח לקיים עד אז לפחות 6 אירועים ושני ימי גיבוש למתנדבים .

על התנדבות ותרומה לאחר

ר. היא תלמידה עם שיתוק מוחין ומגבלות התפתחותיות וקשיים חברתיים **מבית הספר "בית רחל שטראוס" בירושלים**. ר' מתנדבת פעם בשבוע בבית אבות. לקראת יום המשפחה היא החליטה שברצונה להביא בפני הקשישים סיפור שהיא למדה בשיעור קריאה " העכבר והאריה".

ר' ניגשה ביוזמתה למורה לקחה את הסיפור, צילמה עותק והביאה אותו לרכזת המעורבות. ר' וחבריה לקבוצה יצרו ערכה לכל קשיש הערכה כללה עותק של הסיפור שכל קשיש יוכל לצבוע ולניילן, עכבר מפונפון שהכינו חברי הקבוצה עם הקשישים ואריה מעיט נייר. מטרת הנערים היא שהקשישים יוכלו להעניק את הערכות לנכדים שלהם לכבוד יום המשפחה.

עשיה בגובה העיניים- באמית מודיעין בנות

במסגרת תוכנית " מעורבות חברתית", יזמו תלמידות **מחזור א' של אמית מודיעין בנות**, **בליווי הרכזת עדי פופר**, הכנת שיעורים חווייתיים וערכיים לכל תלמידי בתי הספר הממ"ד בעיר.

הבנות הכינו בעצמן את ההצגות, המשחקים, חשבו על רעיונות ומתודות שיעניינו את תלמידי היסודי בכדי להעביר להם את הנושא בצורה מעניינת, נעימה וחוייתית. הבנות העבירו את התכנים ליותר מ- 800 תלמידים בעיר ונהנו מאוד מתהליך ההכנה ומהעברת השיעורים עצמם. התלמידות סיפרו שהן הרגישו שהעברת השיעורים העצימה אותם ונתנה להן מקום לפעול ולהתקדם בעיר ובבי"ס.

תיכון קשת ירושלים עשייה למען הקהילה **מעון רעות- אור שלום**

מעון רעות הינו מסגרת טיפולית, כוללנית, חוץ ביתית, המיועדת לנערים בגילאי 7-14 הסובלים מהפרעות רגשיות והתנהגותיות. מעון רעות הוא מעון סגור שהוקם כרשת ביטחון אחרונה עבור נערים אלה, אשר נדחו או נפלטו מכל המסגרת אחרת, הפרוייקט התחיל כשיפוץ חד פעמי של המעון אז באו תלמידי התיכון לעבודות במקום. כשהגיעו לשם ועבדו יום שלם, התאהבו תלמידי בי"ס קשת במקום והחליטו להתנדב בו באופן קבוע. הדבר יוצא דופן מאחר וזהו מעון סגור, ונדרשו פעולות תיווך מצד הצוות. לאחר דין ודברים עם הנהלת מעון רעות ומאחר ומנהל המעון ראה את הנכונות והאחריות של התלמידים הוא אישר להם להגיע להתנדב במקום באופן קבוע. תלמידי הקבוצה סחפו איתם להרפתקה את המחנך שנרתם להגיע איתם באופן קבוע להתנסות ולהתנדבות במעון.

פרויקט נוסף מבית היוצר של תיכון קשת "בייבי קשת"

תלמידי הקבוצה יזמו מפגשים לאימהות קשות יום מהשכונה. במפגשים אלו עוברות האימהות סדנאות והרצאות על הורות, תזונה בריאה וכו' על מנת להעצים אותן ואת בני משפחתן. תלמידי השכבה הבינו כי אם לא יהיה "סידור" לילדים בזמן הסדנאות האימהות לא תוכלנה להגיע. על כן, בכדי לאפשר לאימהות להגיע בראש שקט ולהתפנות ללמידה בסדנאות, מפעילים ומשחקים תלמידי שכבת י' עם הילדים והתינוקות מחוץ לחדרי הסדנא.

בית ספר רעות

פרוייקט מרגש במיוחד סביב נושא הרעות, נעשה **בבית הספר "רעות" בירושלים** והוא תיעוד והקמת מוזאון ובית מדרש סביב הנושא של יהודים שהצילו יהודים בתקופת השואה. הפרוייקט נבנה בשיתוף של התלמידים עם ניצול השואה מר חיים רוט שגר בסמוך לבית הספר.

מחוז תל אביב

תוכנית המעורבות החברתית של שכבת י' **מתיכון דור בהרצליה**, התמקדה בשותפות עם בית "הקשיש" בהרצליה. במסגרת שותפות זו נפגשו תלמידי השכבה עם דיירי בית הקשיש מספר פעמים במהלך השנה. במפגש הראשון התלמידים והקשישים חגגו יחד את חג הסוכות, בנו וקישטו סוכה וקינחו בשירה בציבור. מפגש נוסף היה למידה משותפת של תלמידי שכבת י' עם דיירי בית הקשיש, במסגרתו למדו התלמידים על קליטת עלייה וקיבוץ הגלויות מתוך סיפוריהם האישיים של הקשישים. לאחר הפעילות עם הקשישים המשיכו תלמידי השכבה ללמוד על קליטת עלייה דרך יצירות ספרותיות וקולנועיות. אין ספק כי למידה על סיפורי עלייה מפי העולים עצמם היא חוויה מעשירה ומעצימה.

תלמידי שכבות י'- י"ב מתיכון ברנר בפתח תקווה משלבים בין הלמידה הפדגוגית

לבין המעורבות הקהילתית על ידי פעילות חברתית כיתתית. ההתנדבות הקבוצתית בקבוצות השונות תורמת להידוק תחושת הרצף של התלמידים, כשתלמידי התיכון משתלבים בהדרכה בבתי-הספר היסודיים המזינים את התיכון. ברחבי בית הספר מתרחשת למידה רב גילאית מרתקת המשלבת סולידריות חברתית, התנדבות, נתינה, וכישורים פדגוגיים בהם הוכשרו הנערים בכיתות האם. במסגרת זו: מגמת תקשורת י"א- מעבירה שיעורי אקטואליה לתלמידי הקבוצה הבוגרת בבית ספר "קורצ'אק" לחינוך מיוחד. מגמת מדעי הרפואה י', י"ב- מדריכים בנושא גוף האדם בבתי הספר היסודיים "הוברמן" ו"עין גנים", והדרכה בנושא "מין על בטוח" לתלמידי כיתה י' בבית הספר. תלמידי מגמת תיאטרון ארגנו מסיבות יום הולדת לילדים נזקקים בבי"ס "אמיר" ובבי"ס "אורנים" במסגרת פרויקט "מלאכי יום הולדת". מגמת חינוך גופני מקיימת שיעורי חינוך גופני משותפים עם תלמידי בית הספר "קורצ'אק" לחינוך מיוחד. השיעורים מתקיימים בתיכון "ברנר" ואף מתקיימת פעילות רכיבה משותפת באופניים. כיתה י' ערכה "משפט ציבורי" במסגרת הנחלת לקחי השואה. הפעילות נעשית בשיתוף עם ניצולי שואה תושבי העיר.

תלמידי כיתה י'3- מגמת חנ"ג- פעילות רכיבה משותפת

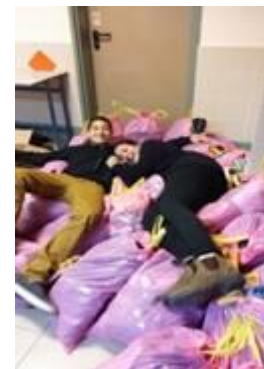
תלמידי מגמת תיאטרון- י', י"ב- מסיבת פורים בקורצ'אק

מעורבות חברתית והתפתחות אישית פרויקט קבוצתי – תיכון היובל הרצליה STREETSTORE

במסגרת המעורבות החברתית **בתיכון היובל** העלו התלמידים את הרעיון לקיים פרויקט שנקרא, STREETSTORE. פרויקט ה- STREETSTORE הוא מיזם בינ"ל שמתקיים במקומות רבים ושונים על פני הגלובוס, בו מתקיימת חלוקת בגדים חנים בין כסף לעוברים והשבים. פרויקט זה משלב תרומה לקהילה לצד שמירה על איכות הסביבה. בשלב התכנון הפרויקט פנו התלמידים לגורמים הרלבנטיים בעיריה וקיבל את האישורים הנדרשים ואת ברכת הדרך.

במשך חודשיים אספו התלמידים בגדים לטובת הפרויקט. תלמידי שכבת י' מתיכון היובל בהרצליה יצאו לארבעה מוקדים ברחבי העיר הרצליה בהם הקימו דוכנים לחלוקת בגדים. הדוכנים הוקמו בשד' חן, בתחנה המרכזית, בשער העיר ובפארק הרצליה. את הציוד להקמת הדוכנים סיפקה עיריית הרצליה.

לקראת הפעילות עצמה התלמידים קיפלו, מיינו והעמיסו בארגזים את כל הבגדים שנאספו וביום הפעילות הועברו הארגזים לארבעת המוקדים. ביום הביצוע התארגנו תלמידי היובל לעמידה במשמרות בדוכנים, הקימו את הדוכנים, תלו שלטים, חילקו פלאיירים לעוברים והשבים, סידרו והציעו לאנשים לבוא ולקחת בגדים בחינם, בשירים ובהמון רצון טוב.

תיכון חדש – הרצליה, מחוז תל אביב – פינוק לחיילים השבים הביתה

מבצע "צוק איתן" שהתנהל במהלך חופשת הקיץ, השאיר רושם רב בליבות התלמידים. בעקבות זאת, החליטו תלמידים בתיכון חדש בהרצליה כי במסגרת פרויקט הקבוצתי בשכבה י' הם מעוניינים להוקיר תודה לחיילים, ויזמו פעילות לעידוד והוקרה לחיילים

השבים הביתה לחופשת שבת. התלמידים, בתאום עם הנהלת תחנת הרכבת בהרצליה, הגיעו לתחנה במהלך יום חמישי שישי מצויידים בעוגות, ממתקים, שתיה, והרבה הוקרה ושימחה, את העוגות שהכינו לבד, הם חילקו לחיילים הקרביים היוצאים "חמשוש" והודו להם על שרותם ותרומתם לביטחון המדינה. החיילים הודו להם מאוד על היוזמה, ואזרחים שעברו במקום התרגשו מאוד וביקשו רשות להפיץ את הסיפור כדי לעודד אזרחים נוספים להצטרף לפעילות.

תלמידים משכבה י בתיכון חדש - הרצליה

במסגרת הפרוייקט הקבוצתי יצאה קבוצת תלמידים מתיכון חדש בהרצליה ל"לקט ישראל" לסייע במימון ירקות לקראת החלוקה לפני חג הפסח, למשפחות נזקקות. היוזמה לפרוייקט היתה של התלמידים בעקבות פרסום של "לקט ישראל" על מחסור בידיים עובדות. התלמידים עבדו במסירות ובחריצות וזכו לשבחים רבים על עשייתם, והיו מאוד מאושרים על שזכו לעשות ולסייע.

בית הספר "רעים" בחולון מחוז תל אביב - חינוך מיוחד

בבית הספר רעים בחולון התקיימו לאורך השנה מספר פרוייקטים נפלאים של מעורבות חברתית. אחת הקבוצות הקימה גינה, קיר ירוק, פינות ישיבה, ושיפוץ הספסלים בבית הספר

אולפנת רעות פתח-תקוה מחוז תל אביב – שעת סיפור

בנות שכבה י' - רובן יוצאות העדה ביקשו לבצע פרוייקט אשר ירחיב את ויעשיר עולמם של ילדי הגן. ולאחר בחינת האפשרויות השונות החליטו לקיים שעת סיפור בגני ילדים וכיתות א. על מנת לחזק את המיומנויות הרלבנטיות למשימה שלקחו על עצמן הן קיבלו הכשרה ע"י מפקחת אוריינות וחזקו את יכולותיהן בהקראת סיפורים ובהובלת דיון לילדי גנים וכיתות א'. הבנות עברו 3 מפגשי הכשרה ע"י המפקחת אלישבע פרידמן בהם למדו כיצד לנתח עם ילדים מסרים חזותיים כגון: ניתוח שער של הספר והאיורים, וכן למדו ותירגלו דיקציה נכונה וסימולציה של קריאה והקראה. בהמשך יצאו הבנות לגני הילדים הסמוכים לבית הספר, ולכיתות א' וקיימו מפגשי העשרה חונכות והנאה לכל המעורבים.

מחוז חיפה

שני פרויקטים קבוצתיים של יזמות חברתית שהעלו תלמידים מתוך שיח ערכי במסגרת מקצועות הדעת בכיתה-

1. **ישיבת בני עקיבא יבנה חיפה – מרכז למידה לתלמידי היסודי**- במסגרת לימודי השכלה כללית בכיתה י' בישיבת בנ"ע יבנה בחיפה – נחשפו התלמידים לאגדות חז"ל המתייחסות לאחריות חברתית. במהלך הדיונים בכיתה בנושא הערבות ההדדית בימנו - הציעו התלמידים להקים מרכזי למידה שמטרתם לסייע לתלמידים מבתי ספר יסודיים בהכנת שיעורי בית על מנת להשלים פערי ידע במתמטיקה ובאנגלית לקראת כניסתם לחטיבת הביניים. התלמידים יצרו קשר עם מנהלות בתי ספר יסודי באזור, תיאמו תוכניות ושעות פעילות ויצאו להיפגש וללמד את תלמידי כיתות ה' ו' במספר בתי ספר. מצורפות מעט תמונות מהלמידה המשותפת שמתוכננת להימשך גם במהלך הקיץ.

2. **ישיבה תנכ"ית זיכרון יעקב** - סיוע לחקלאים בעבודת האדמה - במסגרת שיעורי ההיסטוריה בכיתה י' בישיבה התנכ"ית בזיכרון יעקב למדו התלמידים על ראשית הציונות, התיישבות והיאחזות בקרקע. במהלך הדיונים הכיתה עלתה הסוגיה של רצון התלמידים להשתתף באופן פעיל בסיוע לחקלאי הדור הנוכחי- להשתתף באופן פעיל במעשה הציוני ובעבודת האדמה. התלמידים יצרו קשר עם ארגון ה"שומר החדש", הציעו את עזרתם ובימים אלו הם מתנדבים בסיוע לחקלאי נילי- בהקמת גדרות, טרסות חקלאיות ועוד.

תכנית "חיוכים" בקרית מוצקין - בני נוער מתנדבים

יחידת הנוער העירונית בשיתוף עם המחלקה לשירותים חברתיים פותחת זאת השנה השנייה את תכנית "חיוכים" - בני נוער מתנדבים שחונכים קבוע ילדים ממשפחות ברווחה. כ- 40 בני נוער מתנדבים מאולפנה סגולה, אורט מוצקין ומתנועת עזרא, עברו ראיונות קבלה וסדנת הכשרה מקצועית. ביום הפתיחה הוכנה פעילות יצירה חברתית חונך- חניך ובני הנוער התרגשו מאוד.

"עוד פרויקט ועוד פרויקט.... בא לנו לעשות משהו מיוחד!" כך אמר אחד

התלמידים בכתה י'4 בבית הספר עירוני ג' בחיפה. היה זה במהלך שני שיעורי חינוך/חברה שהוקדשו למציאת פרויקט כתתי שבו יוכלו 36 תלמידי הכתה לתרום לקהילה. הרשימה כללה אפשרויות רבות, אך אף אחת מהן לא הצליחה ממש להלהיב את רוחם של התלמידים. ואז זה הגיע – הצטרפות לפרויקט איסוף האריזות של חברת טרהסייקל. במסגרת הפרויקט נאספות אריזות ועטיפות בעיקר של חטיפים ונשלחות בחינם אל החברה. חברת טרהסייקל דואגת לשדרוג, שימוש חוזר ומחזור של העטיפות, בעיקר באמצעות תולעים שמכרסמות את האריזות ומהפסולת האורגנית שלהן, ניתן ליצר חומרים חדשים. תהליך זה מקטין באופן משמעותי את הצורך בהטמנת הפסולת – תהליך מורכב בעל השלכות שליליות על הסביבה. והדובדבן שבקצפת – התהליך ממשיך בכך שעבור כל פריט פסולת שנאסף, נצברות בחשבון הכתה בחברה נקודות. נקודות אלו ניתנות לפדיון ונתרמות לשלל עמותות וארגונים ללא מטרת רווח בישראל. "פרצנו לשוק בפורים" – כך מתאר א. מהכיתה. "לקראת פורים הכנו פלקטים שאותם תלינו בכל בית הספר, עברנו בכל הכיתות והסברנו על הפרויקט שלנו..." ואכן מהלך ראשוני זה של איסוף האריזות של משלוחי המנות והחטיפים, הניב מספר ארגזים שנשלחו לחברה. הפרויקט ימשיך לאורך כל שנות התלמידים בתיכון. "אנחנו כל הזמן אוספים, בבית, במקומות העבודה של ההורים, במסגרות של האחים..." הפרויקט המתוכנן הבא מכוון למסיבות סוף השנה. הידיעה שבהשתתפות בפרויקט זה גם דואגים לכדור הארץ וגם תורמים לנזקקים מהווה תמריץ משמעותי למשתתפים בו.

אימוץ נחל שיח ובוסתן כיאט-

תלמידי כיתה י' מתיכון עתיד עירוני ד' בחיפה מאמצים את נחל שיח ואת בוסתן כיאט. התלמידים נרתמו לטובת פעילות נקיון ושיקום המקום שכולה התנדבות לקהילה. –בסיום התהליך מקווים הנערים להכשיר את המקום למטיילים שיהנו מעבודתם הקשה של חניכי שכבת י וממקום מטופח ונקי.

המשך אימוץ נהל שיח בוסתן כיאט

מעורבות חברתית בתיכון רבין קרית ים

פרוייקט שיזמו תלמידי כיתה י' בבית הספר הוא אח בוגר בכיתות מופת. פרויקט זה מעניק לתלמידים בכיתה ז' מופת שהם שנה ראשונה בחטיבה, אחים בוגרים מכיתה י' מופת לתמיכה ועזרה לימודית שוטפת ובנוסף חונכות חברתית. במסגרת הפרוייקט תלמידי כיתות י' עורכים מפגשים שבועיים של עזרה בשיעורי הבית ופעילויות כיף והעשרה.

תלמידי כיתה י' מעבירה את המסורת של "יום האישה" ו"יום הגבר" שמארגנים אחד לשני התלמידים בכיתה בליווי מחנכות. פרויקט זה נבחר כמעורבות חברתית קבוצתית של כיתה י/2 מופת בבית הספר ונפתח בערב הורים ותלמידים מרגש של שתי הכיתות עם ההורים. בערב זה רואים ניצוצות של שיתופיות -מקהלת הבנות מז' וי' ששרו שירי נתינה ו דואט מרגש בנגינה על סקסופון של שני אחים האחד מ ז' והשני מ י'. פעילויות נוספות התקיימו בחודש זה במועדוניות בקרית ים בשיתוף עם מעגל נשים. המתנדבים מבית הספר וילדי המועדוניות יצרו חנוכיות מרהיבות. כמו כן התקיימה פעילות עם התלמידים המתנדבים בנוער מכבי שהלכו והנעימו את זמנם בשירים, הפעלות והדלקת נרות במרכז קליטה בקרית ים.

מבצע הקמת ספרייה בבאר מילכה- ישוב בן 100 משפחות על גבול מצרים

בימי "צוק איתן" הרהרו בני נוער, בראשם תכלת פייגנסון, תלמידת י"א מליאו בק, על אפשרות לעשות למען ישוב בדרום. על שעות אין ספור של ישיבה במקלטים/ ממד"ים אולי יקלו ספרי קריאה. במהלך חודשיים חשבו, ערכו מיפוי צרכים ביישובי הדרום, והסתבר כי באר מילכה, יישוב מרוחק ומבודד חסר ספרייה. במהלך חודש ימים פרסמו ואספו למעלה מ-1000 ספרי קריאה! הספרים מוינו וקוטלגו – גילאי טף, ילדים, נוער ומבוגרים. והועברו לישוב הן ע"י מתנדב שתרום רכבו והן על ידי 60 בני נוער משכבת י"ב שירדו למחנה "אות הנוער הישראלי" בניצנה, ביקרו במקום ושמעו אודות הקמת הישוב "חלוצים של שנות 2000". המבצע הינו המשך של פעילות חברתית מנהיגותית; ב-2006 ירדה קבוצת תלמידים מבית הספר, וסייעה בהקמת הקרואנים שעלו על הקרקע. מאז ירדו שתי קבוצות נוספות שסייעו בהקמת תשתית ובשתילת מטע עצי זית ועכשיו, "דאגנו לפן תרבותי רוחני". טענו בני הנוער.

תוכנית יחודית בבית חולים רמב"ם – חלום שהתגשם- אור במחלקת נשים

חלומן של **שולמית קציר רכזת המתנדבים בבית חולים רמב"ם ובטי דנון רכזת מעורבות במחוז:**

לשמח נשים במחלקה לנשים בסיכון גבוהה בהריון, תלמידות מבית הספר עירוני ג' עם רכזת המעורבות גלית טל עברו הכשרה ללימוד ציורי מנדלות לנשים בהריון, הבנות נכנסות למחלקה יוצרות קבוצה עם הנשים מלמדות ומציירות יחדיו מנדלות ומסבירות על תהליך היצירה :

מדברי אחת התלמידות: "הנשים במחלקה מאוד התעניינו והודו לי מאוד על בואי, הן נהנו במהלך הפעילות, הייתה אישה שמהרגע שהגעתי לא עזבה את הציור, הנשים אמרו שמה שעשיתי איתן גורם להן להתנתק לזמן מה מהשיעמום והמחשבות כמו כן גרמתי להן להכיר אחת את השניה.

חברה ערבית

בהמשך לשבוע המדעים שהוקם **בבית ספר תיכון "אלבטוף" בכפר עראבה** שכלל הרצאות בתחומים שונים, קבוצה מהתלמידות המצטיינות במקצוע המדעים הקימה "ליל המדעניות" בסוף השבוע שנמשך משעה 16:00 ועד 20:00 כך שכלל הפעלות מדעיות שונות בתחומי פיזיקה, כימיה, ואסטרונומיה וזה כלל ניתוח לבבות, תצפית טלסקופ, כיפת השמיים, ניסויים מדעיים בפיזיקה, כימיה, אירועי ספורט ופעילויות לילדים קטנים. המון הורים הוזמנו ובאו ליום זה בליווי ילדיהם, ערב זה היה מוצלח והראשון מסוגו שמתקיים בכפר וייחודו היה שכל כולו הופק ואורגן על ידי תלמידים שצוות מורי המדעים מלווה ותומך. כך הצליחו התלמידים ליצור פרויקט לקהילה שמבוסס על תחום הדעת שלהם. [מצ"ב קישור לכתבה](#) עם תמונות בערבית.

פרוייקט גלוב בשילוב מעורבות חברתית בבית ספר מקיף כאוכב אבו אלהיג'א

פרוייקט GLOBE הוא פרויקט חקר עולמי, בו משתתפים תלמידים מכל רחבי העולם שלומדים וחוקרים את הסביבה שלנו, ומבצעים בדיקות, מדידות שונות ואיסוף נתונים כלל עולמיים (וגם מיקומיים) בתחומים של מזג-האוויר, איכות מים, בוטניקה ועוד. את התוצאות והנתונים מעבירים התלמידים דרך רשת האינטרנט לאתר GLOBE העולמי שמנוהל על ידי מדעני איכות הסביבה ופדגוגים מארצות-הברית. מדענים מרחבי העולם משתמשים בנתונים שנאספו ונשלחו מכל רחבי העולם ומעבדים אותם. כך עוזרים תלמידי העולם למדענים לחקור את הסביבה ועל הדרך, מתנסים בעצמם בעבודת חקר מדעית ועיבוד של נתונים מדעיים שקשורים בחקר כדור הארץ בתחומים של איכות הסביבה, האקלים, מזג האוויר בעולם וחיזוי. **בית ספר מקיף כאוכב אבו אלהיג'א** הצטרף לפרוייקט GLOBE בתחילת שנת הלימודים הנוכחית 2014/2015.

לאחר חשיפתם של תלמידי כיתה י לערכיה, מטרתיה ויעדיה של תוכנית התפתחות אישית ומעורבות חברתית, וכשהתחילו התלמידים ללמוד את מהות התוכנית ולכנס לעניינים התחילו לחשוב איך ומה אפשר לעשות עם כל הנתונים חוץ מזה שלהכניס את הנתונים לאתר העולמי, במסגרת חשיבתם המעמיקה אודות הפרוייקט הקבוצתי במסגרת תוכנית המעורבות, הם חשבו על יוזמה מקומית אשר תשרת חתך מסוים בכפר ואז הם יזמו ליצור קשר עם חקלאים.

החקלאים נרתמו יחד עם קבוצת התלמידים אשר יקבלו מקבוצת התלמידים את הנתונים של המדידות אשר כוללות טמפ', רוח, כות גשמים וכו' ... ובהתאם החקלאים מחשבים את כמות המים הדרושה ...

בנוסף לכך התלמידים יחד עם החקלאים מבצעים בדיקות לחות קרקע וכמות מינרלים כדי לדעת כמה באמת צריך לספק מים ודשן כדי להשתדל להשתמש בפחות חומרים כימיים במטרה להפחית את רמת הזיהום של הקרקע והמי תיהום.

אוסף של יוזמות מהעיר תל אביב

[מצורף כקובץ.](#)